

Fiktív értékpapírok története, avagy magyar tanmese

1996-ban egy 4 milliárdos Rt.-t alapítottak Budapesten. A cégbíróság bejegyzése szerint az alaptőkét cash-ként jegyezték be, annak ellenére, hogy a pénznek egy apportált szabadalom várható hasznosításából prognosztizált 3,9 milliárdos haszon-várakozás volt az alapja és az olajbiznicből "megtakarított" valódi készpénzből kerekítették fel a "feltalálók" azt négyre. A spontán privatizációval szétvert állami iparból verbúvált mérnökök megvalósították a simlis zártkörű részvényesek irreálisnak tűnő, mézesmadzagra fűzött álmát, melyre tapadtak a pénzemberek. A tulajdonosok (kiket másként is nevezhetnék, mert pl. egyikük irodájában a feje felett lógó Lenin képet Don Corleone-ra cserélte a rendszerváltás jegyében) a "pilótajáték" szabályai szerint gazdálkodtak, mivel az új befektetők pénzével a régi adóságaikat törlesztették. Óriási a habverés, politikusok, miniszterek, fizetett média-szakavatottak, svájci-, londoni bemutatók -M.o.-nak itt az új Rubik kockája -írja a Népszabi. A 4 milliárd "készpénz" ellenére, "az összes kinyomtatására sincs pénz" értékpapírokat, azaz a részvényeket váltók helyett adogatják ennek-annak, aki elég kapzsi és pénze is van, de ha mondjuk egy 26 éves bankigazgató és 200 milliós hitelt ad fiktív jelzálogjogra (pl 800 db soha el nem készült berendezésre), akkor vezérigazgatói szék jár érte a simlis R.t.-ben. De ez a pénz sem tart ki sokáig. A pilótajáték következő befektetője már nagyobb tapasztalatú pénzember volt, mint az Rt.-nek a cambridge-i logikájára oly büszke felügyelőbizottsági elnöke, aki viszont majd az első brókerbotrány főszereplőjének éceszgébere lett. 1997 őszén ez a svájci magyar származású pénzember, az új befektető egy év lejáratra 1 millió USD-t adott kölcsön 700 millió HUF névértékű virtuális részvény ellenében. Pár hónap és a millió dollár mintha sose lett volna a fenyegető korábbi hitelezőkhöz vándorolhatott. A zártkörű társaság már régen felrúgta a ZRt. szabályokat, mert fűnek-fának tartozott mindegyik részvényes és adták, vették és cserélték a részvényeket. (A részvénykönyv valóságtartalma kibogozhatatlan.) Ezért jönnie kellett a mesteri ötletnek: off-shore részvénytársaság Bermudán és részvénycsere. A bermudai stróman 40 ezer USD-t kap Budapestről - kiviteli engedély nélkül - és egy azonos nevű Corporation Ltd.-t hoz létre 40 ezer darab 1 dolláros részvennyel. (Cserealapnak a 40 ezer db100ezer forintozhoz!) Majd 1998-ban az aradi vértanúk napján a MN országos napilapban ("mert azt alig olvassák!") közleményként megjelentetik, hogy egy db 100ezer forintos Rt-s részvényt lehet cserélni 1 USD-s Ltd-s részvényre, s a hitelezők, ha türelmesek, 250 USD-t kaphatnak majd 100 ezer forintnyi tartozás után, mert az Ltd. további tőkeemelésre is készül. Természetesen a hitelezők közül már többen fordultak a bírósághoz a csődeljárás megindítása miatt, a munkavállalók pedig a Munkaügyi Bírósághoz 18 havi munkabér megfizetésének (220 millió) elmaradása miatt. A felszámolási eljárás persze egy külön történet, amely önmagában is hordozza a magyar valóság összes betegségét. (A felszámolás 1999-2006-ig tartó reménytelen, vesztés háborút jelentett a károsultaknak és menekülést a felszámolónak a csődbüntete vádjától.) Számomra példátlan eset a svájci pénzember 700 millió forintos hitelkérelmének befogadása, mert ha részvény, nem ér annyit, ha dollárkölcsön, akkor se. És a svájci befogadáshoz a felszámoló megelégszik egy A4-es lapon faxon ide-oda utaztatott „dokumentummal”? –ellenben a munkavállalóktól meg bírósági végzést kér? Persze nem minden tulajdonos hitt a részvénycserében, volt aki inkább - bár ez még 1997-ben történt - bizományba helyezett 4550 darab 100ezres névértékű részvényt a még nem nagy multú magyar brókercégnél eladásra kínálva. Opciót kért egy Szép utcai

székhelyű Holding a kínált részvényekre, akiknek szándékában állt bekebelezni a simlis Rt.-t. Majd hosszú pereskedés következett, mert negyedárat fizetett a bróker cég a eladott részvényekért (112,4 milliót fizetett ki). A bíróság befogadta a keresetet, amely érték-aránytalanságra hivatkozott. A szakértők bizonygattak, de a valóságtól nagyságrendekkel eltérő számokat mondtak. Mert ha az 1999-es árfolymon (1 USD=240HUF) a meghirdetett részvénycsere (100eFt-t cserél 1 USD-re) szerint számolunk, akkor csak 1 millió 92 ezer forintot ér a 4550 darab részvény. De 2003-ban már a felszámoló csupán 8 millióért adta el a hajdan 3,9 milliárdra értékelt now-how-ra kidolgozott szabadalmat, amit a zárómérlegben 17 millióra értékelt ugyanannak a tanszéknek a Soros szakértője. Ha pedig 8 millióval számolunk, akkor 910eFt-ot ér a perelt részvénypakett.

Talán ez volt a kezdet M.o.-on a fiktív értékpapír piacon. A csalókat büntetőeljárás alá se vonták. A gazdasági kollégium a kifogásokat iratellenes megítéléssel fogadta és ki tudja milyen „megalapozottsággal”? Bár a történet egyik-másik szereplőjét már kárpotlasi jegyek többszörös felhasználása miatt 1996-ban megvádolták, de a kigyó sikamlós és könnyen kicsúszik a kézből.

A ki sem nyomtatott értékpapír letétben tartásának intézménye kiváló lehetőséget biztosít a 2015-ben leleplezett csalássorozathoz. Észre kellene venni, hogy miről kellene inkább új törvényt alkotni, a diszkriminatív kártérítési-törvény helyett. (Rogán „Quaestor károsultak kárrendezése...” törvényjavaslata!)

A történet végére egy történelmietlen konklúzió: ha sikeres büntetőeljárással végződött volna ez a történet, akkor a Kulcsár féle brókerbotrány meg sem történt volna. Az pedig több mint "egy patkószeg, melytől egy ország elveszett!"

E szöveg írója nem pénzügyi szakember (, ezért minden tévedéséért elnézést kér az olvasótól), de olyan alkotó ember, akinek egyik szellemi alkotását a fenti történetben szereplő simlisek herdálták el.

Budapest, 2015 április